
Title	Perkembangan ejaan rumi bahasa Melayu: Bahagian II
Author(s)	Mohd Naim Daipi
Source	<i>Sekata</i> , 9(1), 28-48
Published by	The Malay Language Council

Copyright © 1991 The Malay Language Council

This document may be used for private study or research purpose only. This document or any part of it may not be duplicated and/or distributed without permission of the copyright owner.

The Singapore Copyright Act applies to the use of this document.

This document first appeared in: Mohd Naim Daipi. (1991). Perkembangan ejaan rumi bahasa Melayu: Bahagian II. *Sekata*, 9(1), 28-48.

This document was archived with permission from the copyright owner.

PERKEMBANGAN EJAAN RUMI BAHASA MELAYU

Bahagian II

Oleh: Mohd Naim Daipi

EJAAN YANG BERSISTEM

Bagi peringkat ini, kami tandai jangka waktu pertumbuhannya pada awal kurun ke-20 iaitu semenjak CH. van Ophuysen yang mengenalkan sistem ejaannya di Indonesia pada tahun 1900 hinggalah ke zaman sistem ejaan baru, iaitu sistem ejaan yang dipersetujui bersama oleh Malaysia dan Indonesia pada tahun 1972.

Dan, bagi memudahkan penulisan, kami tentukan pembahagiannya kepada dua bahagian, iaitu:

- Sistem Ejaan sebelum Perang Dunia kedua, dan
- Sistem Ejaan selepas Perang Dunia Kedua.

Oleh kerana kami berminat untuk memperlihatkan satu sistem ejaan yang dipakai bersama oleh negara-negara di Nusantara ini sejak tahun 1972, maka kami perturunkan juga perkembangan ejaan rumi di Indonesia.

SISTEM EJAAN SEBELUM PERANG DUNIA KEDUA (1900 - 1942)

1) SISTEM EJAAN CH, VAN OPHUYSEN (1900)

Seperti di Malaya (Persekutuan Tanah Melayu), sistem ejaan rumi di Indonesia dibuat atau dibentuk oleh para peneliti yang berminat mengkaji bahasa Melayu. Bagi mengelakkan kerancuan atau penulisan rumi Melayu di Indonesia yang tidak bersistem dan menyelaraskan penggunaan ejaan rumi Melayu bagi tujuan-tujuan pembelajaran bahasa Melayu di sekolah-sekolah di Hindia Belanda (Indonesia) maka pemerintah Indonesia pada waktu itu (1900), telah meminta Ophuysen menyusun ejaan Melayu dengan menggunakan aksara Latin.

Dalam usahanya itu, Ophuysen sekadar menggabungkan beberapa sistem ejaan yang telah ada terutama sistem yang pernah diketengahkan oleh para pengkaji bahasa Melayu berbangsa Belanda dan bertolak dari sistem ejaan bahasa Belanda sebagai landasan pokok (lihat Dr. Gorys Keraf, 1970).

Dengan bantuan Engku Nawawi (Soetan Ma'moer) dan Moehammad Taib Soetan Ibrahim, Ophuysen telah berjaya menyusun buku berjudul *Kitab Loghat Melajoe'* pada tahun 1901. Dan, ejaan yang terterap di dalam buku tersebut dikenali sebagai Ejaan Ophuysen atau Ejaan Balai Pustaka. Namun demikian, sistem ejaan Ophuysen ini, terus-terus diperbaiki sehinggalah mendapat bentuk yang tetap dalam tahun 1926.

Berikut ialah beberapa bentuk penulisan rumi Ophuysen:

- 1.1 Sistem ejaan Ophuysen menggunakan enam vokal, iaitu a, e (taling), e (pepet), i, o dan oe (bagi melambangkan bunyi u). Sekadar contoh:

emas	[emas]
sate	[sate]
tauge	[tauge]
kamoe	[kamu]
soember	[sumber]
laoet	[laut]

soekoe

[suku]

1.2 Sistem ejaan ini menggunakan rangkap konsonan Belanda seperti dj, tj, sj, nj, ch dan lain-lain lagi. Sekadar contoh:

1.2.1 Rangkap konsonan dj:

djoega	[juga]
hoedjan	[hujan]
djandji	[janji]

1.2.2 Rangkap konsonan tj:

tjerita	[cerita]
katjang	[kacang]
tjertja	[cerca]

1.2.3 Rangkap konsonan sj:

sjarat	[syarat]
masjarakat	[masyarakat]

1.2.4 Rangkap konsonan nj:

njaman	[nyaman]
njanji	[nyanyi]
njonja	[nyonya]

1.2.5 Rangkap konsonan ch:

tarich	[tarikh]
tachta	[takhta]
chabar	[khabar]

1.3 Penggunaan tanda terema (¨) atau dua titik di atas huruf:

1.3.1 Menandai imbuhan ¨

dinam¨ai	[dinamai]
mengata¨si	[mengatasi]
mengata¨i	[dikatai]

1.3.2 Menandai huruf yang memulai sukukata

jaïtoe	[iaitu]
aläswad	[al-aswad]
Rabi'oeläwal	[Rabiulawal]

1.4 Penggunaan Partikal 'pun'

Partikal 'poen' [pun] dihubungkan dengan kata yang di hadapannya:

Adapoen	[adapun]
Sekalipoen	[sekalipun]
Merekapoen	[mereka pun]

Berikut, kami turunkan surat contoh yang tertulis di dalam sistem ejaan Ophuysen:

"Bahwa meskipoen tidak semoea peroebahan jang dioesoelkan dalam Rantjangan terseboet dapat diterima, dan beberapa diantaranya masih haroes dapat ditinjaoe lagi, sebagai langkah pertama dapat dan perloe diadakan beberapa peroebahan jang maksoednja memboeat edjaan tadi lebih sederhana dan lebih sesoeai dengan keperluan waktoe sekarang dan waktoe jang akan datang."

Minta bantoean oemoem, istimewa bantoen badan2 resmi, kantor2 dan badan2 partikolier, pers dan sebagainja, soepaja edjaan baroe sebagai termaktoeb dalam lampiran ini lekas tersiar dan lekas dipakai dalam soerat-menoerat masjarakat."

Menteri Pengadjaran, Pendidikan
dan Keboedajaan
(t.t.) SOEWANDI
Djakarta, 19 Maret 1947

2) SISTEM EJAAN R J WILKINSON (1902)

R J Wilkinson merupakan pegawai pemerintah Inggeris yang telah menyusun sebuah kamus berjudul 'Malay-English Dictionary' setebal 1300 halaman yang mula diusahakan dalam tahun 1895.

Sistem, yang disusun oleh Wilkinson (kemudiannya terkenal sebagai sistem ejaan Wilkinson) adalah untuk kepentingan persekolahan Melayu di negeri-negeri Melayu Bersekutu atas arahan pemerintah ketika itu (1902).

Sistem ejaan Wilkinson ini merupakan perbaikan daripada sistem ejaan yang digunakan dalam Kamus Maxwell yang banyak menerapkan kaedah tulisan rumi Shellabear, kaedah baba peranakan dan kaedah tulisan rumi Melayu - Belanda.

Sistem ejaan Wilkinson ini menerapkan huruf-huruf vokal a, e (taling), e (pepet), i, o dan u. Begitu juga ejaan Wilkinson menggunakan rangkap konsonan ch bagi menggambarkan bunyi c, sh bagi menggambarkan bunyi sy (ejaan sekarang), kh, ng, ny, th, dh dan dz.

Di dalam buku 'Malay Grammar' karangan R O Winstedt (1914), Wilkinson telah mempertahankan pengejaan 'tuan', bukannya 'tuwan' dan 'ia', bukannya 'iya'. Menurut beliau ejaan tuwan dan iya memberikan idea yang bertentangan dengan fungsi huruf alif. Pemecahan perkataan suwatu berdasarkan suku kata akan membentuk suku-suku kata su dan watu, sedangkan watu bukanlah merupakan suku kata yang tepat dalam perkataan tersebut. Jadi, perkataan tersebut hendaklah dieja sebagai suatu, bukan suwatu.

3) SISTEM EJAAN ZA'BA (1933)

Sistem ejaan Za'ba (ringkasan daripada Zainal Abidin bin Ahmad) ini juga dikenali sebagai ejaan Sekolah. Sistem ini merupakan perbaikan daripada Sistem ejaan Wilkinson. Mengenai hal ini, Za'ba menerangkannya di dalam kata pendahuluan Risalah Petua Ejaan Rumi Melayu di Malaya' diterbitkan oleh Department of Malay Studies, University of Malaya dalam tahun 1955:

“Ejaan Rumi Melayu yang di-atorkan di-sini ia-lah mengikut kaedah yang biasa di-sebut di Malaya “ejaan sekolah”, iaitu chara ejaan yang mula2 telah ditetapkan guru besar-nya oleh Tuan R.J. Wilkinson dalam tahun 1902 dan kemudian telah di-pakai-nya dalam kamus Melayu-Inggeris karangannya sendiri, dan juga dipakai dengan sadikit2 ubahan dalam semua kamus Melayu-Inggeris dan Inggeris-Melayu yang disusun kemudian daripada itu, kechuali Kamus Shellabear (1902 - 1916)”.

Ejaan Za’ba mengandungi huruf-huruf saksi a, e, i, o dan u serta rangkap konsonan sepertimana yang digunakan oleh Wilkinson. Kecuali Penyelarasan penggunaan vokal pada perkataan yang berakhiran huruf k, h, r dan ng. Sekadar contoh:

3.1 Penggunaan huruf vokal e, bukan i:

HURUF K	HURUF H
balek	aleh
balek	leteh
chantek	sireh
tarek	boleh
usek	puteh

3.2 Penggunaan huruf vokal o, bukan u:

HURUF K	HURUF H	HURUF R	HURUF NG
batok	jatoh	ator	sarong
ketok	basoh	kabor	payong
busok	sentoh	ukor	gunong
dudok	suroh	timor	hujung
suntok	bunoh	kubor	ruyong

Peraturan di atas, dikecualikan kepada perkataan-perkataan yang mengandungi rentetan vokal, seperti:

baik	[bukan baek]
naik	[bukan naek]
jauh	[bukan jaoh]
lauk	[bukan laok]
laung	[bukan laong]
aur	[bukan aor]

4) SISTEM FAJAR ASIA (1943)

Sistem ini diperkenalkan oleh pemerintah tentera Jepun dalam majalah Fajar Asia. Sistem ini bertujuan untuk menyeragamkan penulisan ejaan rumi Melayu pada ketika Sumatera dan Malaya disatukan di bawah satu pemerintahan.

Sistem ejaan ini mengekalkan penggunaan konsonan-konsonan Wilkinson/Za'ba tetapi menggunakan vokal Ophuysen kecuali oe digantikan dengan u.

EJAAAN RUMI SELEPAS PERANG DUNIA KEDUA

1) SISTEM SOEWANDI (1947)

Sistem ejaan Soewandi atau dikenali sebagai ejaan Republik dikuatkuasakan penggunaannya pada 19 Mac 1947, beberapa bulan sebelum kemerdekaan Indonesia. Ejaan ini dikuatkuasakan atas perintah Mr Soewandi, Menteri Pengajaran, Pendidikan dan Kebudayaan.

Perubahan sistem ejaan Ophuysen kepada ejaan Soewandi ini bersesuaian dengan hasrat Kongres Bahasa Indonesia (1938) agar bahasa Indonesia lebih banyak diinternasionalkan' dan beberapa hal yang kurang praktis dapat segera disempurnakan.

Menurut S. Takdir Alisjahbana (1949), **Ejaan Soewandi atau Ejaan Republik ini tidak banyak bezanya dengan ejaan Ophuysen malahan ejaan Republik dapat kita anggap usaha mempersahajakan ejaan Ophuysen**

Berikut ialah beberapa perubahan daripada sistem ejaan Ophuysen kepada ejaan Soewandi:

1.1 Vokal oe digantikan kepada vokal u

Soekoe	jadi suku
goeroe	jadi guru
laoet	jadi laut
loepa	jadi lupa

oelang

jadi ulang

1.2 Meniadakan tanda terema (::) pada akhiran 'i'

melukai

jadi melukai

mengenaï

jadi mengenai

dinamai

jadi dinamai

2) SISTEM EJAAN KONGRES (1957)

Sistem Ejaan Kongres (1957) dicapai setelah pembentangan dua kertas kerja yang dibentangkan oleh Angkatan Sasterawan Lima Puluh dan Persatuan Bahasa Melayu Universiti Malaya di Kongres Persuratan dan Bahasa Melayu Malaya III di Singapura pada 16 hingga 21 September 1956.

Sebelum kita memperkatakan tentang Sistem ejaan Kongres ini ada baiknya kita menyorot tentang keputusan Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu II di Seremban pada 1 dan 2 Januari 1954. Kongres II memutuskan menerima ejaan Rumi sebagai ejaan rasmi bahasa Melayu setelah diadakan satu kajian yang panjang semenjak keputusan Kongres I pada tahun 1952 dulu.

Berikutan dengan keputusan Kongres II itulah, maka usaha menyeragamkan ejaan telah dibincangkan di dalam Kongres III berdasarkan dua kertas kerja yang kami utarakan lebih awal tadi: Berikut, kami turunkan sedikit saranan Angkatan Sasterawan Lima Puluh (ASAS 50) dan Persatuan Bahasa Melayu Universiti Malaya (PBMUM) sebelum dikatakan lebih lanjut mengenai sistem ejaan Kongres.

2.1 SISTEM EJAAN ASAS 50

Sistem ejaan ASAS 50 adalah ejaan yang digunakan penulis-penulis ASAS 50 dan penulis-penulis muda angkatan lima puluhan. Sistem ini tidak banyak berbeza dengan sistem Fajar Asia yang telah diperkenalkan pada tahun 1943 dulu.

Antara beberapa cadangan ASAS 50 ialah:

2.1.1 Oleh kerana boleh mendatangkan kesukaran bagi menerapkan vokal kembar (diftong) **ai** dan **au** seperti dalam perkataan **gulai** yang boleh mengandungi diftong [gu-lai] dan merupakan kata bentukan [gu-la-i], maka dicadangkan supaya diftong ai digantikan dengan ay, au digantikan dengan aw dan oi digantikan dengan oy. Sekadar contoh:

gulay	[gulai]
cukay	[cukai]
guraw	[gurau]
sawdara	[saudara]
sekoy	[sekoj]
amboy	[amboj]

2.1.2 Fonem **ch** hendaklah ditandakan dengan **c** sahaja:

cawan
kacang
cantik

2.1.3 Rangkap konsonan **ng** dan **ny** hendaklah ditandakan dengan η dan \tilde{n}

para η	[parang]
na η	[nganga]
a η kasa	[angkasa]
pu \tilde{n} a	[punya]
\tilde{n} ala	[nyala]
\tilde{n} o \tilde{n} a	[nyonya]

2.1.4 Huruf-huruf **f**, **q**, **v**, **x** dan **z** boleh digunakan untuk menggambarkan fonem-fonem asing.

2.2 SISTEM EJAAN PBMUM

Sistem ini dikemukakan sebagai cadangan oleh PBMUM di Kongres Persuratan dan Bahasa Melayu Ke-III dalam tahun 1956. Antara cadangan-cadangan PBMUM ini, ialah:

2.2.1 Menolak penggunaan huruf-huruf kembar atau rangkap konsonan:

- Digantikan dengan fonem lain, seperti:

ch digantikan dengan c
ny digantikan dengan ñ
ng digantikan dengan ŋ
sh digantikan dengan x

- Rangkap-rangkap konsonan yang lain seperti dh, dz, gh, kh dan th hendaklah tidak digunakan lagi.

2.2.2 Ejaan Malaya hendaklah segera disatukan dengan ejaan Indonesia:

air	[air]
karena	[kerana]
ya-itu	[iaitu]
karunia	[kurnia]
agama	[agama]

2.2.3 Memisahkan penggunaan 'pun', baik yang berertikan 'juga' atau sebaliknya.

2.2.4 Tidak ada perbezaan antara fonem 'ain' dan fonem 'hamzah'.

2.3 EJAAN KONGRES (1956)

Hasil daripada perbincangan kertas cadangan ASAS 50 dan PBMUM, maka beberapa keputusan telah dibuat dan sistem

yang dipersetujui disebut Ejaan Kongres. Dalam tahun 1957, Dewan Bahasa dan Pustaka menerbitkan risalah bahasanya dengan judul 'Kaedah Baharu Ejaan Rumi Bahasa Melayu'. Sistem baru ini adalah merupakan sistem sepenuhnya yang diterima dalam Kongres 1956 itu.

Antara keputusan yang diambil daripada Kongres tersebut ialah:

2.3.1 Rangkap konsonan *ch* digambarkan dengan *c*,
ng digambarkan dengan *ŋ*,
ny digambarkan dengan *ɲ*,
dan *sh* digambarkan dengan *ʃ*.

2.3.2 Menerapkan tiga diftong iaitu *aw*, *ay* dan *oy* sebagai menggantikan diftong *au*, *ai* dan *oi*.

3) EJAAN MELINDO

Oleh kerana beberapa desakan daripada pengguna bahasa, maka sebuah jawatankuasa telah dibentuk untuk menghalusi Ejaan Kongres dan membuat hubungan dengan pihak Indonesia bagi tujuan penyelarasan. Akhirnya hasrat tersebut menjadi kenyataan apabila sidang pertama antara jawatankuasa Ejaan Rumi Baru Persekutuan dengan Jawatankuasa/Panitia Ejaan (Indonesia) berlangsung pada 7 Disember 1957. Dalam perundingan tersebut satu persetujuan telah diambil berdasarkan kepada gagasan:

- Ejaan yang dipersetujui hendaklah disebut Ejaan Melayu-Indonesia atau singkatannya ejaan Melindo.

Antara persetujuan yang dicapai dalam sistem ejaan Melindo ini ialah:

- 3.1 Sistem ini mengandungi 6 huruf vokal (*a, e, i, o* dan *u*), tiga diftong (*ay, aw* dan *oy*).
- 3.2 Fonem *f, s* dan *z* hendaklah digunakan untuk menggambarkan kata-kata asing.

Sistem ini dijangkakan akan digunakan sepenuhnya dalam tahun 1964 tetapi kerana perselisihan politik antara Malaysia dan Indonesia,

persetujuan ini tidak dapat dilaksanakan dengan sepenuhnya.

Dalam tahun 1966, Jawatankuasa Ejaan Rumi Bahasa Kebangsaan, Singapura telah menatarkan kertas kerjanya di Kongres Bahasa Kebangsaan Singapura anjuran Lembaga Tetap Kongres yang berlangsung dari 15 hingga 19 September.

Kongres tersebut telah membuat rumusannya bahawa menyedari hakikat bahasa Melayu yang menjadi bahasa kebangsaan Singapura meliputi seluruh Nusantara, maka ejaan merupakan alat untuk penyatuan pemakai bahasa di negara-negara seluruh Nusantara. Oleh yang demikian, Kongres Bahasa Kebangsaan Singapura berpendapat Sistem Ejaan Rumi Bahasa Kebangsaan Singapura hendaklah selaras dengan Sistem Ejaan Melindo sebagaimana yang telah disetujui oleh negara-negara Nusantara.

Selaras dengan itu, Kongres tersebut telah menyarankan agar nama Melindo ditukar kepada Malindos yang bererti Malaysia, Indonesia dan Singapura.

Antara beberapa saranan lain yang menyentuh dengan sistem ejaan, Kongres Bahasa Kebangsaan ialah:

3.3 Ditetapkan penggunaan huruf kembar (rangkap konsonan) dan bunyi yang dipinjam dari Bahasa Arab. Sekadar contoh:

ng	bagi menggambarkan bunyi ŋ
ny	bagi menggambarkan bunyi ŋ
ch	bagi menggambarkan bunyi c
sh	bagi menggambarkan bunyi š

3.4 Tanda ain dan hamzah digambarkan dengan huruf k sahaja.

3.5 Diftong bagi ejaan bahasa Melayu ialah aw, ay dan oy.

3.6 Istilah bahasa asing hendaklah dieja mengikut kaedah pengejaan bahasa Melayu.

Sekadar contoh tulisan rumi yang mengikut ejaan Kongres Bahasa Kebangsaan Singapura (1966) itu, perhatikanlah kertas kerja Mahmud Ahmad ini:

“Bahasa Kebangsaan Singapura **yalah** bahasa Melayu moden yang telah dimasuki oleh **berbagai** unsur **bahasa2** yang ada di daerah ini – **bahasa2** Cina, India, Inggeris, Belanda, Arab dan juga **bahasa2** daerah **diseluruh** Nusantara. Dengan demikian, **walaupun** bahasa Kebangsaan itu berasal daripada bahasa Melayu, tetapi **penguchapannya** lain daripada **penguchapan bahasa Melayu tulen**. Pada **hakikatnya** **penguchapan** bahasa Melayu tulen adalah merupakan **dialek** daerah bagi bangsa Melayu menurut daerahnya **masing** **yaitu** daerah Melaka, daerah Negeri Sembilan, daerah Perak, daerah Kedah, daerah Terengganu, daerah Kelantan, daerah **Berunay**, daerah **Serawak**, daerah Sabah, daerah **Minangkabau**, daerah Maluku dll.”

Menyentuh tentang perkembangan ejaan rumi bahasa Melayu di Malaysia dan Singapura selepas zaman peperangan Dunia kedua sehingga tahun 1966, kami amat tertarik menurunkan coretan Allahyarham Mahmud Ahmad dari teks asal beliau yang tidak dinyatakan tarikh lakarannya. Berikut ialah bunyi coretan tersebut:

“Jika memandang kepada syarat-syarat ejaan **Kongres**, **maka sehingga hari ini belum pernah Ejaan Kongres itu dilaksanakan selengkapnya oleh mana-mana badan atau penerbit di Malaya/Singapura**.

Dalam masa Jepun dahulu, datang ejaan Indonesia memakai alphabet dan huruf saksi Inggeris digunakan bagi penerbitan Fajar Asia juga Berita Malai. Saksi **oe** jadi **u**, huruf-huruf **dj** jadi **j**, **tj** jadi **ch**, **nj** jadi **ny**, **ch** jadi **kh** dan **sj** jadi **sh**.

Ahli-ahli ASAS 50 hingga sekarang memakai ejaan ini, dinamakan mereka **Ejaan ASAS 50** yang berasaskan ejaan Fajar Asia itu.

Kalau ada orang menggunakan ejaan ASAS 50 itu, seperti Warta Indonesia yang diterbitkan oleh Jabatan Penerangan Indonesia di Kuala Lumpur dahulu, maka itu bukanlah ejaan Kongres. Paling kuat boleh dikatakan Ejaan ASAS 50 atau seperti yang saya katakan tadi – ejaan

Indonesia yang memakai alphabet Inggeris. Dengan ini dapatlah dikatakan bahawa apa yang dinyatakan oleh Majalah Dewan Bahasa Jilid VIII, Bilangan 10 (Oktober 1964) yang berbunyi Ejaan sekolah untuk buku-buku yang diterbitkan khusus untuk sekolah dan Ejaan Kongres untuk buku-buku umum **adalah tidak benar.**

Sehingga hari ini Ejaan Kongres belum lahir lagi. Untuk melahirkannya maka risalah ejaan yang diterbitkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka (1958) dahulu mesti dikaji bersama-sama dengan report sementara Jawatankuasa Ejaan Rumi Baharu Persekutuan Tanah Melayu 1959.”

4) **SISTEM EJAAN BARU (1972)**

Seperti yang dinyatakan lebih awal, sistem ejaan Melindo tidak dapat dilaksanakan kerana terbitnya konfrantasi antara Malaysia dan Indonesia. Tetapi usaha ini hanya disambung semula pada tahun 1966 (setelah tamatnya konfrantasi) dan beberapa rundingan telah diadakan dengan menghasilkan kesefahaman yang lebih konkrit:

- 4.1 Mengadakan usahasama yang berterusan dalam merancangkan pembinaan bahasa untuk jangka waktu yang panjang,
- 4.2 Meningkatkan bahan-bahan berkenaan dengan bahasa dan sastera, dan
- 4.3 Menyelaraskan pemakaian istilah-istilah.

Akhirnya setelah mengadakan beberapa kali pusingan rundingan, maka pelaksanaan ejaan bersama Indonesia-Malaysia yang dikenali dengan nama Sistem Ejaan baru (di Malaysia) dan Sistem Ejaan yang disempurnakan (di Indonesia) telah diistiharkan penggunaan rasminya pada 16 Ogos 1972.

Sebelum kami membariskan beberapa pencapaian bersama mengenai bidang ejaan ini, ada baiknya disorot akan dua sistem ejaan yang timbul di Malaysia dalam tahun 1971. Kedua-dua sistem tersebut dinamakan Ejaan Sekarang (dilaksanakan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka) dan Ejaan Universiti Malaya (dilaksanakan di Universiti Malaya).

Sistem ejaan Universiti Malaya dikatakan perbaiki daripada sistem ejaan cadangan yang diketengahkan oleh persatuan Bahasa Melayu Universiti Malaya dalam tahun 1956 terutama dalam penggunaan *x* bagi melambangkan bunyi *sy*. Sedangkan Sistem ejaan Sekarang merupakan hasil dapatan dalam rundingan delegasi Malaysia-Indonesia bagi mencari kesepakatan ejaan di alam Nusantara dan antarabangsa.

Oleh kerana, sistem ejaan sekarang yang merupakan hasil susunan Hassan Ahmad dengan arahan Kementerian Pelajaran Malaysia, maka sistem tersebut telah menjadi pilihan pertama. Begitu juga dengan Universiti Malaya.

Antara kelainan-kelainan sistem ejaan Sekarang dengan sistem Ejaan Baru (1972) ialah:

4.4 Ke ditulis dengan dua cara:

- Ditulis senyawa:

EJAAN SEKOLAH	EJAAN SEKARANG	EJAAN BARU
kapada	kepada	kepada
ka-sana	kesana	ke sana
ka-kanan	kekanan	ke kanan

- Ditulis terpisah jika diikuti dengan kata nama khas:

EJAAN SEKOLAH	EJAAN SEKARANG	EJAAN BARU
ka-Singapura	ke Singapura	ke Singapura
ka-Katong	ke Katong	ke Katong
ka-Selangor	ke Selangor	ke Selangor

Begitu juga dengan penggunaan di.

4.5 Kata ulangan ditulis dengan dua cara:

- Boleh ditulis dengan angka 2 jika seluruh kata dasarnya diulang:

anak2
budak2
jawatankuasa2
sekali2

- Ditulis dengan menggunakan sempang jika sebahagian kata dasarnya di ulang:

keanak-anakan
mudah-mudahan
kedua-dua
sekali-kali

Berikut pula ialah beberapa perkara yang dipersetujui bersama oleh Malaysia-Indonesia dalam menyelaraskan pemakaian ejaan:

4.6 Keselarasan vokal:

Terdapat 18 keselarasan vokal dalam sistem ejaan baru:

POLA	INDONESIA	MALAYSIA	EJAAN BARU
a-a	basah	basah	basah
a-i	balik	balek	balik
a-u	batuk	batok	batuk
e-a	besar	besar	besar
e-i	betik	betik	betik
e-o	betuk	betok	betuk
e-a	bebas	bebas	bebas
e-e	bedek	bedek	bedek
e-o	besok	besok	besok

i-a	bilah	bilah	bilah
i-i	bilik	bilek	bilik
i-u	biduk	bidok	biduk
o-a	botak	botak	botak
o-e	boleh	boleh	boleh
o-o	bocor	bocor	bocor
u-a	budak	budak	budak
u-i	putih	puteh	putih
u-u	busuk	busok	busuk

Di samping itu terdapat 16 pola yang dikecualikan kerana kekata tersebut merupakan kekata pinjaman: Sekadar contoh:

POLA	INDONESIA	MALAYSIA	EJAAN BARU
a-e	pamer	pamir	pamer
a-o	lakon	lakun	lakon
i-e	tiket	tikit	tiket
e-a	tulen	tulin	tulen

4.7 Penggunaan Rangkap konsonan:

FONEM	INDONESIA	MALAYSIA	EJAAN BARU
j	djalan	jalan	jalan
y	pajung	payung	payung
ny	njonja	nyonya	nyonya
sy	sjarat	syarat	syarat
c	tjakap	chakap	cakap

dan lain-lain lagi

4.8 Menulis rapat partikel 'pun' jika tidak bermaksud juga.

dan lain-lain lagi.

Begitulah beberapa perkembangan sistem ejaan rumi di Malaysia dan Indonesia. Sungguhpun sistem ini telah berjalan lebih daripada 15 tahun,

sementara di Singapura hanya 10 tahun, kekeliruan penggunaan Sistem ejaan baru ini masih terlihat, terutama dalam hal penyetaraan vokal.

Satu hal lain yang dapat dicatatkan di sini ialah sistem Ejaan Baru disebut berdasarkan ejaan, sedangkan ejaan-ejaan sebelumnya, baik di Indonesia mahupun di Malaysia, ejaan haruslah disesuaikan dengan sebutan terutama pemakaian istilah-istilah. Bilakah masyarakat dapat menyebut sesuatu perkataan berdasarkan sistem fonemik ejaan baru, masa yang akan menentukan dan tentulah perancangan yang lebih kemas dan tegas dapat menghasilkan sesuatu yang konkrit dan baku.

EJAAAN OPHUYSEN

Minta bantoean oemoem, istimewa bantoean badan2 resmi, kantor2 dan badan2 partikulier, pers dan sebagainya, soepaja edjaan baroe sebagai termaktoeb dalam lampiran ini lekas tersiar dan lekas dipakai dalam soerat-menoerat masjarakat.

EJAAAN KONGRES

Bahasa Kebangsaan Singapura ialah bahasa Melayu moden yang telah dimasuki oleh berbagay unsur bahasa2 yang ada di daerah ini - bahasa2 Cina, India, Inggeris, Belanda, Arab dan juga bahasa2 daerah diseluruh Nusantara. Dengan demikian, walaupun bahasa Kebangsaan itu berasal daripada bahasa Melayu, tetapi pengucapannya lain daripada pengucapan bahasa Melayu tulen.

BAHAN BACAAN DAN RUJUKAN

1. S. Takdir Alisjahbana - Tatabahasa Baru Melayu Indonesia I, Cetakan pertama di Malaysia, Malaya Publishing, 1964.
- Tatabahasa Baru Bahasa Indonesia I, Cetakan ke-43, Dian Rakyat, 1981.
2. Zainal-'Abidin Ahmad - Pelita Bahasa Melayu, Penggal Pertama, Cetakan ke-4, DBP 1958.
- Ilmu Mengarang Melayu, Cetakan ke-2, DBP, 1962.
3. R.O. Winstedt - Kamus Bahasa Melayu, Cetakan Pertama, Marican & Sons 1960.
- Malay Grammar, Second Edition, Oxford 1952.
4. O.T. Dussek - Practical Modern Malay, First Edition, MacMillan and Co., London, 1952.
5. Dr. Gorys Keraf - Tatabahasa Indonesia, Cetakan ke-10, Nusa Indah 1984.
6. Sutomo Tjokronegoro - Tjukupkah Saudara Membina Bahasa Kesatuan Kita? P.T. Eresco, Bandung 1967.
7. Khalid M Hussain & N. Siahaan - Sumbangan Prof. J. Gonda Terhadap Penyelidikan Bahasa Melayu, DBP 1979.
8. Bahagian Pembinaan dan Pengembangan Bahasa - Di Sekitar Persoalan Bahasa Melayu 1957 - 1972, Kumpulan Karangan Daripada Majalah Dewan Bahasa, DBP 1981.
- Bahasa Malaysia dan Penyalahgunaannya, DBP 1984.
9. Lembaga Tetap Kongres - Kertas Kerja Kongres Bahasa Kebangsaan Singapura, LTK 1966.
10. T. Suran dan Lai Choy - Pengetahuan Am Bahasa Malaysia Pan Earth, Malaysia 1983.
11. J. S. Badudu - Cakrawala Bahasa Indonesia, Pt. Gramedia, Jakarta 1985.

12. Adnan Jaafar - Bunga Rampai Bahasa dan Kesusasteraan Melayu, Pustaka Melayu, 1963
13. Ismail Hussein - Sejarah Pertumbuhan Bahasa Kebangsaan Kita, DBP 1984.
14. Nik Safiah Karim (Ed) - Tatabahasa Dewan, Jilid 1, DBP, 1986.
15. Nik Safiah Karim dan Zahrah Buang - Pengantar, Pengajian Bahasa Melayu dan Tatabahasa Bahasa Melayu, Jabatan Pengajian Melayu, Universiti Malaya (Stensilan) 1970.
16. Dr Slametmuljana - Kaedah Bahasa Indonesia, Nusa Indah, 1969.
17. Abdullah Hassan - Linguistik Am untuk Guru Bahasa Malaysia, Fajar Bakti, 1980.
- (Editor) Rencana Linguistik, DBP, 1978.
- Isu-isu Perancangan Bahasa: Pengelektualan Bahasa Malaysia, DBP 1987.
- 30 Tahun Perancangan Bahasa Malaysia, DBP, 1987.
18. Raminah Haji Sabran & Rahim Sayam - Kajian Bahasa untuk Pelatih Maktab Perguruan, Fajar Bakti, 1985.
19. Harun Aminurrashid - Kajian Sejarah Perkembangan Bahasa Melayu, Pustaka Melayu, 1966.
20. Jaldin Sanusi - Panduan Mengeja Rumi, Sinaran Bros. 1957.
21. Mahmud Ahmad - Panduan Ejaan Rumi (Kaedah Ejaan Sekolah), Pustaka Melayu, 1964
22. Arbak Othman - Tatabahasa Bahasa Malaysia, Sarjana Enterprises, 1981.
23. Asmah Hj Omar - Perancangan Sistem Ejaan Rumi Bahasa Malaysia, Majalah Dewan Bahasa, DBP, Disember 1981.

- Language Planning for Unity and efficiency: A Study of the Language Status and Corpus Planning of Malaysia, University Malaya, 1979.
- 24. Dewan Sastera - Peraturan-peraturan Ejaan Sekarang Dewan Sastera, DBP, Februari 1971.
- 25. Persatuan Linguistik Malaysia & Gabungan Persatuan Penulis Nasional - Penyatuan Bahasa Melayu Senu-santara, Kertas Kerja Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu IV, 7-10 Disember 1984.
- 26. Asraf - Sebutan Baku Bahasa Melayu Berdasarkan Prinsip Fonemik, Kertas Kerja Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu IV, 7-10 Disember 1984.
- Ejaan Bahasa Melayu Dengan Huruf Rumi. Memoranda Angkatan Sasterawan '50, Edisi Kedua, Fajar Bakti, 1987.
- Bersama Usman Awang, Memorandum Mengenai Tulisan Rumi Untuk Bahasa Melayu, Memoranda Angkatan Sasterawan '50, Edisi Kedua, Fajar Bakti, 1987.
- 27. Muhd Ariff Ahmad - Sejarah Awal Ejaan Rumi Melayu Berita Minggu Singapura, 22/2/1981, 1 dan 8/3/1981.